

24. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Т.М. Паляниця

Національний університет харчових технологій

Проведення розрахунків з суб'єктами господарювання, а також з фізичними особами є невід'ємною частиною діяльності кожного сучасного підприємства. Встановлення певних господарських відносин між суб'єктами господарювання та іншими юридичними та фізичними особами обумовлює виникнення дебіторської заборгованості. Однак конкуренція диктує свої умови: товари відвантажуються, оборотні фонди зменшуються, зростає дебіторська заборгованість. Силою різних причин підприємства порушують чи взагалі не виконують свої зобов'язання по господарських договорах. Наявність дебіторської заборгованості має негативний вплив на фінансовий стан підприємства, знижуючи реальну забезпеченість його активів, особливо за умови коли заборгованість може перерости у сумнівну або, ще гірше — у безнадійну. В цьому випадку підприємство несе витрати, які можуть негативно вплинути на фінансовий стан підприємства. Тому актуальність обліку дебіторської заборгованості та порядку відображення в бухгалтерському та податковому обліку зростає кожного дня.

Мета дослідження полягає у висвітленні проблемних аспектів обліку дебіторської заборгованості та пропозицій щодо їх усунення. Головною проблемою пов'язаної з дебіторською заборгованістю є те, що неоплачена в строк дебіторська заборгованість стає безнадійною і підприємству необхідно створювати резерв сумнівних боргів, а — вилучення грошових коштів з обороту, призводить до нестачі обігових засобів. В даний час для того щоб визнати в бухгалтерському обліку дебіторську заборгованість безнадійною, необхідно щоб минув термін позовної давності (Зроки) та існує впевненість у тім, що боржник не погасить свою заборгованість, що таке «впевненість» у даному випадку П(с)БО 10 не уточнює. Збільшення дебіторської заборгованості, у результаті відвантаження продукції з наступною її оплатою приводить до відображення в обліку і звітності доходу, що

вимірюється сумою очікуваних грошових надходжень. Тому пряме списання непогашеної дебіторської заборгованості на зменшення прибутку звітного року по П(С)БО не передбачено. Порядок створення і використання резерву сумнівних боргів описаний у П(с)БО 10, необхідний при наступних двох умовах: товари (продукція, роботи, послуги) реалізуються на умовах наступної оплати; заборгованість повинна бути пов'язаною із реалізацією товарів (робіт, послуг).

В податковому обліку платник податків може зменшити свій дохід на суму сумнівної заборгованості, якщо відбулася одна з подій: платник податків подав позов до суду; платник податків звернувся до нотаріуса, він робить виконавчий запис те, що покупець повинен оплатити товар. Отже, як бачимо, умови признання заборгованості безнадійною в податковому обліку відрізняються від тих, які прийняті в стандартах бухгалтерського обліку. Тому підприємства повинні розробляти заходи для зменшення розмірів дебіторської заборгованості. Для цього необхідно використовувати розумну систему кредитування. А якщо заборгованість вже стала безнадійною необхідно прийняти міри до її стягнення. Погасити заборгованість можливо за рахунок акцій підприємства — боржника. Одним із напрямків зниження величини сумнівних боргів може бути реструктуризація дебіторської заборгованості. Таким чином, ми бачимо повернути сумнівну чи безнадійну заборгованість дуже складно. Тому підприємства повинні постійно слідкувати за рівнем дебіторської заборгованості та термінами її повернення. Невідповідність податкового та бухгалтерського обліку також ускладнює процес керування і контролю. Саме постійні різниці не дають змоги повністю ототожнити ці два види обліку. Тому в майбутньому необхідно внести зміни в Податковий кодекс, а саме щодо умов признання безнадійної дебіторської заборгованості та врегулюванні різниць, які виникають при нарахуванні пені.

Науковий керівник: В.В. Бевз.